

MONOGRAFIJA

Nekdanja učenka Nataša iz Gore mi je prinesla obljubljenih 19 nadaljevanj iz časopisa Kmečki glas - 1970. Takoj sem se lotil branja, pozabil na vse in ugotovil veliko dragocenost prinesenega čtiva. Nemogoče: saj **to je prva in edina splošna monografija Vač!** Pa - kje sem doma in koliko sem star, da mi je to ostalo prikrito kar **50 let?!** Dve leti kasneje je izšla monografija Župnije Vače, ki jo je napisal naš župnik Valentin Benedik, kar je nekaj podobnega, le s poudarkom na sakralnih vsebinah.

Tone Štrus (1949 – 1996, sl.) je avtor prve monografije Vač (Letos je minilo 25 let od njegove smrti.) . Le kaj je 20- letnega študenta tako prevzelo, da se je lotil proučevanja Vač? Gotovo kakšna brhka domačinka! Kronološko opisuje Vače od prvega razcveta (železna doba) do drugega viška, ko so Vače postale trg, pa vse do 70 let prejšnjega stoletja, ko so Vače ostale na pragu poraza; kmetije so propadale, mladina je odšla v mesta, delavski avtobus je vozil delavce v službo in nazaj; ostali sta dve gostilni, šola s premalo otroki, cerkev; družabno življenje je zamrlo – še gasilske veselice ni bilo več. Ko si na dnu, imaš možnost, da obupaš ali se odženeš od dna. Vače so izbrale drugo možnost ... Hvala Tone!

Pozabi si iztrgal veliko dragocenih dejstev in izvedel sem **veliko novega**. Tvoja žena Olga pa mi je poslala zapis v pdf obliki, da bo tvoje delo še komu koristilo:

<http://www.vace.si/strus.pdf> Tvoje ime je zapisano na koledarju – Na današnji dan, kjer so zapisani vsi za Vače pomembni dogodki in ljudje.

Na vrhu Triglava: stojijo od leve proti desni Bine Rozman, Franci Štrus, Borut Vukovič, Andrej Grošelj in Gregor Poglajen, sedita Lojze Hauptman in Viktor Nemeček.

GEOSS in potem peš na **TRIGLAV**

Pravkar je minilo 30 let od prvega, odlično pripravljenega pohoda (144km). Čestitke litijskim planincem. Obširen članek izpred 30 let lahko najdete v Digitalni knjižnici Slovenije (dlib), v Glasilu občanov, 1991, št. 9, oktober. To je fotografija iz tistega članka. Treh junakov žal ni več med nami - a ostali so 30 let starejši.

Planinsko društvo Litija pa še vodi tudi

akcijo »Iz Geometričnega središča Slovenije na 100 slovenskih vrhov«.

Vse več pa je pohodnikov, tekačev,... ki si izberejo za izziv pot največjega uspelega pobega iz nemškega ujetništva v svobodo »Vranov let« (~250km).